

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Illustrerad
nyaste
Söndagsmagasin.

TIDSKRIFT
af
Historiskt, Biografiskt, Belletristiskt
och Naturhistoriskt Innehåll.

IV Årgång

GÖTHEBORG.

C. Petersens Lith. Inr. och Boktryckeri.

1850.

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

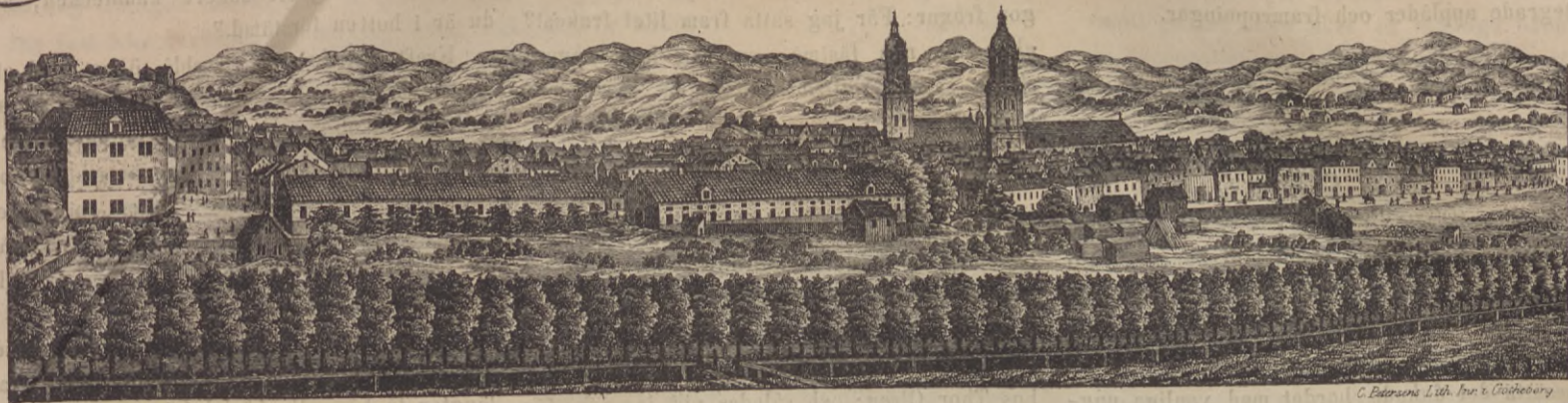
Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Historiskt, Biografiskt, Beläsnings-
och Historiskt Innehåll

Illustrerad Hverdagsmagasin.

N:o 1.) Utkommer hvarje Söndag kl. 7 f. m. Gotheborg d. 6 Jan. 1850. Pris för år: 4½, för halft år 2½. (IV årgången)

Henriette Nissen.

Född i Gotheborg, kom Henriette Nissen, såsom en biografisk skizze i "Nordische Telegraph" berättar, vid 19 års ålder till Paris, för att taga information af Garcia, hvilken redan utbildat så många talanger af första rang. Efter 2½ års studium under denna mästare, blef hon engagerad vid *théâtre italien* på ett år, endast för Adalgisas roll vid sidan af Grisi som Norma. En afton, då Barberaren af Sevilla var annonserad, publiken till en del redan församlad och mamsell Nissen i sitt logi sysselsatt med att kläda sig till en bal, lät theaterns direktör plötsligen anmäla sig och tillropade henne vid sitt inträde: "Min bästa mamsell Nissen, ni får i dag nödvändigt sjunga Rosine! Persiani och Grisi äro båda sjuka, och jag är i förtvifflan, såvida ni icke räddar mig!" Detta var nära nog en omöjlighet, ty vår konstnärinna hade ännu aldrig deltagit i någon repetition af denna opera; men slutligen gaf hon vika för direktörens böner, ilade till theatern, och då ridån gick upp, blef publiken och orchestern lika bestörta vid att se Nissen på scenen i stället för Persiani. Hon söng rolen förträffligt och öfverhopades med bifallsyttringar. Vid slutet af hennes engagemang: prolöngerades detsamma på ett år, och under denna tid utvidgades äfven hennes repertoire; så att hon äfven öfvertog Anna Bolenas och Elviras rol i Don Juan. Då det andra året förflutit, reste hon till Italien,

derifrån till Petersburg, för att tillträda ett engagemang för säsongen, och vände derpå tillbaka till Italien, der hon vistades tre år. Här uppträdde hon i Mantua för första gången i Somnambula, reste derifrån till Bologna, der hon träffade Rossini, hvilken mycket smickrande yttrade sig öfver det osvannämde inpromtu af Rosines roll. Under den stora säsongen uppträdde hon här, under förloppet

Henriette Nissen.

af tvänne månader, i 35 föreställningar i de tre operorna Attila, Norma och Somnambula. Från Bologna reste hon öfver Mailand och Livorno — året 1846 — uppträdde der på *teatro grande* under 2½ månader i 36 föreställningar, söng derpå i Florenz i *la Pergola* och engagerades 1847 i Rom vid Apollo theatern för säsongen, under hvilken tid hon lät höra sig i operorna *Hernani*, *Parisina*, *i due Foscari*, *Attila* och *i Lambardi*. Efter slutad säsong reste hon till Ferrara, måste dock snart lämna denna stad, i anledning af krigets utbrott; theatern stängdes, och nu reste vår konstnärinna till London, der hon vistades i 11 månader. Efter att hafva studerat det Engelska språket i sju veckor debuterade hon på operan i Conventgarden, der hon till och med måste uppträda utan sufflör. Från England återvände hon till sitt hem, och som den Kongliga familjen just vistades i Christiania, så blef hon dit inbjuden till hofkonserter, söng flera gånger i hofcirkeln, och blef på flersaldigt sätt utmärkt af konungen, drottningen och enkedrottningen och vid sin afresa öfverhopad med rika nådebetygelser. Sedan hon i Gotheborg gifvit ett par offentliga konserter med det mest odelade bifall, reste hon till Tyskland, lät på genomresan höra sig i Köpenhamn och har för 14 dagar sedan inträffat i Leipzig, för att bereda denna stads bildade publik samma njutningar, som man i andra länder haft hennes talang att tacka för, och som redan inbragt henne rikliga lagrar.

Konstnärinnan har vid sitt uppträdande i Leipsig firat en triumf, som endast få före henne, och den ovanligt talrikt församlade publiken hedrade sångerskan genom ständigt stegrade applåder och framropningar.

Intrigen.

Af M. C. Hansen.

(Öfversättning från Norskan).

Det var en afton i slutet af Januari. Uti ett mycket snyggt studentlogi hade den ena af dess tvenne gäster mycket brått om, än med sprillampan under thekitteln, än med att besätta det dukade bordet med vanliga ungar-rätter. Den andre var sysselsatt att kläda om sig efter en just slutad resa. Pelsen, bortslängd öfver en läderkoffert, det rimiga skärpet, de isade bottforerna antydde på en lång resa, och den unga herrn, som just pådrog sig den gamla studentrocken, hade äfven tillryggalagt en väg af omkring trettio mil. Han syntes, trött af julens stojande fröjder, riktigt moja sig med att åter sitta på sin plats i soffan, vid sidan af sin husliga, godlynta kontubernal, hvilken nu med omiskänneligt nöje agerade värd. Änkönt vi icke hafva så synnerligt att beställa med de två vännernas lif och lefverne, är det dock nödvändigt, att gifva desamma deras namn och berätta ett par ord om hvad, hvarifrån och hurudana de voro.

Den yngre, värden nämligen, hette Jakob Garner, var son af en handlande på vestkusten och hade nyss före jul tagit första afdelningen af andra examen. Det var en munter och qvick yngling med ett indtagande yttre, hvaruppå hjertats godhet målade sig. Han söng ganska bra, men utmärkte sig öfverfrigt icke med någon talang. Den äldre var studiosus juris Konrad Kraft, en utmärkt flink ung man, hvilken Musernas åtskilliga gåfvor höllo tämligen skadeslös för den förtreten, moder Lucina (eller hvilken annan guddom) redan vid födelsen hade tillfogat honom; han var nämligen sned och något stammande. Kraft var en half virtuos på violin, en lycklig tecknare, versifikator, mimiker. Hans föräldrar voro döda, och han slog sig fram dels genom informationer, dels också genom att då och då upptaga en smula af det icke betydliga kapital, som hade tillfallit honom i arf. En honett beskedlig kamrat ansågs han öfver allt vara, hvilket ingen försäkrade, eller kunde försäkra, med mera kraft, än Jakob Garner, som hade känt honom från barndomen och nu sedan sommarens början bodde tillsammans med honom.

"Tack för ditt bref, Konrad," sade Garner, då han skänkt uti båda thekopporna och satt sig vid vännens sida. "Du har haft en lustig jul. Men hemturen har tagit på dig,

du har als icke något uppbyggligt utseende. Om jag visste, det kunde hjälpa dig, så skulle jag laga dig en toddy. Hvad tror du?"

"Uff! Det förekommer mig, som när någon frågar: Får jag sätta fram litet frukost? eller som min fästmö, om jag hade någon, skulle säga: Vill du hafva en kyss, mitt hjerta?"

"Nå nå! Hvarför så kinkig?"

"Kinkig? Men du måste dock medgifva, att det är kinkigt af dig, att erbjuda dig laga mig en toddy. Har du kanske gått in i någon nykterhetsförening, sedan vi sist sågs?"

"Åh nej. Men jag har åt oss beställt en biff och låtit hemta en flaska Laubenheimer hos Thor Olsen; och således vill jag icke för min person — —"

"O Jakob, Jakob! Hur du är stor! Huru upphöjd öfver tadel! *permettez* o. s. v., under sådana förhållanden skulle det vara pöbelaktigt att dricka toddy. Jag är föröfrigt alls icke trött efter resan; och nu satt jag i detta ögonblick och knep ögonen samman, som en sentimental katt, af pur glädje öfver att åter sitta på gamla tomter och höra öig slamma med tofflorna. Men du nämnde nyss ett namn, som gjord mig allvarsam. Men derom sedan! —"

"Jag ett namn? har jag nämnt andra namn, än ditt och kanske uppapparens? Nå ja, jag hälsade dig från Theologen. Blef du sur för det? Det skulle jag icke tro. Han är ju *ad amicitiam nostram tertius adscriptus*"

"Ja, ja! och *hinc illa*! Hvarthän var det han reste?"

"Till mostern i Christiansand. Hon vill se honom ännu en gång före sin död och efterlemnar honom sina murklor."

"Den goda quinnan! Hon upplefde alltså icke den dag, då lilla Sören håller hennes likpredikan. Men det är mig kärt, att han är borta och blifver det någon tid; ty det skulle kosta rasande på mig att tala med honom nu."

"För knäfveln! Du har gjort bekantskap med hans fästmö? Så — så!"

"Så! så! Gud, hvilket diplomatiskt uttryck, du förstod att lägga i detta adverbium, som några kalla interjectionen. Så, så! Du kunde blifva en attaché, när som helst. — Ja broder Jach, jag har sett Theologens fästmö, och gifve Gud, att dessa mina ögon aldrig hade dvalts på denna sol-ros!"

"Det var icke någon vacker metafor, Konrad! Hvarföre lät du det icke bero vid sol?"

"Herre Gud, derföre — — Nå, der är Pejter med maten. Hvad kan tänkas skönare än att komma hem till en biff, till broder Jakob och till ett glas Laubenheimer. Ädla Pejter, vill du öka mina njutningar genom att lägga ett vedträ i ugnen?"

"Du är i mycket dåligt lynne, Kraft! det hör jag på dig."

"Tyvärr! Tycker du, jag sväljer gråte?"

"Nej, men du är så slösande på quickheter, riktigt pojaktig, som en student på modet. Det är mig ett säkert känntecken, att du är i botten förstämnd."

Kraft fästade sina ljusblå ögon med ett eget, svärmiskt uttryck på vännen: "Du är så gedigen Jakob, och det är så solidt, så metalliskt det du säger. Ja jag är riktigt nog förstämnd. Men först måste denna snigel der borta skubba sig ut genom dörren, först måste bukettglaset tömmas, så vill jag meddela dig mina bekymmer."

"Nå Konrad!" sade Garner efter en stund, "nu kan du gerna börja, tycker jag. Jag längtar få höra din kärlekshistoria."

"Fehl geschossen! weit gefehlt! Men till saken. Af mitt bref såg du, att jag var sinnad på lemvägen göra en afstickare till och omkring gården Ramholt, för att få se vår kära Wensells prisessa. Visserligen kände jag ej en gång fadrens namn, ännu mindre hade jag något slags entrékort till honom. Namnet var lätt att få veta af skjutsossen; husbonden hette Poul Iversen Ramholt, frun Marthe Marie och mamselln, ja det visste jag förrut, Anna. Då Wensell alltid har yttrat sig obestämd angående förhållandet till föräldrarna, ansåg jag det försigtigast, att till en början låta hans namn vara utom spelet och rekommenderade mig genom mina egna personligheter" — han kastade en komisk blick på sin framstående venstra axel. — "Jag ankom tidigt på eftermiddagen till Ramholt, steg ur slädan och frågade med ädel frimodighet efter Paul Ramholt. — Och med ett ljud just vid sidan af mig, svarades i en djup bas och i ett ytterst långsamt tempo:

"Frågar den goda vännen efter Ramholt, så är han till tjenst." Öfverraskad vände jag mig om och såg en man, *le voilà à peu près*." Kraft presenterade en karikerad blyertsskiss. — "Se denna mäktiga oxpanna med de stora ögonen under de buskiga ögonbrynen! Lägg märke till pannans tjocka vallar och grafvar, till den buckliga väldiga näsan, till den starkt uppristade munnen och den potatisformade hakan! Hufvudet, på en kort pelare, på en anseelig basis af skuldror och bröst! Små tjocka armar, dinglande ner åt den sanft gebogonen Magen! Fracken och byxorna hafva ett modernt snitt, men äro af groft blått valmal. Mössan är ett mellanting af kalott och kasket. I venstra handen håller han ett monster af sjöskumshufvud, i hvars lock han af och till tycks spegla sig.

Så mycket förstod jag af mannens tilltal, mine och hållning, att dopsnamnet "Paul" skulle vara illa anbragt, och att man icke fick dua hr. proprietären. Jag hälsade höfligt på honom och påtog mig en viktig mine.

"Mitt namn är Kraft, jag är kusin till den

bekante Kraft, som är utgifvare af en topografisk-statistisk beskrifning öfver Nerrige."

Jaså; jag känner nog hans typografi. Den är nog tämligen full af fel. Åtminstone skall jag just icke berömma honom för hvad han sagt om Ramholtgårdarna. Kan väl vara det samma. Jag vill hoppas, Ramholt behåller sina bruk, om än hr Burås-Jeffen icke unnar oss dem."

Det var, som du förstär, min afsigt att gifva mig någon vigt med kusinskapet, att passera för antiqvarie, fråga efter pergament-bref och dylikt. Men nu gaf mannen mig min röl genast i handom. Jag svarade i största hast, i det jag räckte ut handen:

"Ja kära Ramholt! Vet jag det icke nog? Vet icke onkel Jens till sin stora förtret, huru skamligt han blifvit vilseförd! Mannen kan icke få sömn i sina ögon af förargelse, sedan han upptäckt den fördömda glömskan i manuskriptet. I lång tid visste vi icke hvad det gick åt honom; slutligen — det var häromdagen — kom han in till mig en morgon. "Hör Konrad," sade han, "det är allt för gallet. Felet vid gården Ramholt måste rättas. En sann respektabel man, denne landbrukaren Paul Iversen Ramholt! Jag hade så säkert väntat honom hit till Stortinget! Men vet du hvad, min gosse! Gif professorerna i dina studier på båten, tag skjuts och res upp till Ramholt! Hälsa — —"

"Nå du är då den mest oförskämda lögnhals, som kan gå i en studentrock," ropade Garner och slog i hop sina händer. "Nej nu har jag aldrig hört maken till squadronering! å vidare! Slök han pilleret?"

"Det förstås, med en obeskriflig mine af behaglig öfverraskning komplimenterade han mig framför sig in i huset, gaf på vägen order om att sörja för min häst, och ville nu icke höra ett ord, förrän jag var befriad från reskläderna och hade njutit en alledeles förträfflig snaps körsbärsbrännvin med tillugg. Emellertid hade jag gjort mitt bästa, och efter ett väl utfördt ursäktstal drog jag upp min plånbok och anhöll i den kära onkelns namn om en fullständig uppgift på den märkvärdiga gårdens historia och nuvarande beskaffenhet, då Kraft var sinnad, att uti ett tillägg rätta det felaktiga i densammas beskrifning.

"O du — du — diplomat!"

"Hör," afbröt han mig, "ett ord så godt som tio, herr —?"

"Studiosus juris Kraft —"

"Hr Studius Kraft! Jag vet nog att skönja på folk och har varit tillsamman med både amtman och biskop; icke tror jag det skall vara brist på lefnadsvett hos Ramholten. Nu är "ni" gäst på Ramholt och får lyssna till värden. Bort med plånboka och blyertspennan tills i morgon. Vi skola nog komma till rätta om skrifningen. Dem ska få allting utsatt

så greit¹⁾, som om Burås-Jeffen²⁾ sjöl va me³⁾. Men nu skola vi hafva oss en kopp kaffe och sedan en smula punsch. Jag ser ni här pipa; här står kardusen. Inga suplementer, hr Kraft. (Forts.)

¹⁾ redigt. ²⁾ Byråchefen. ³⁾ sjelf var närvarande.

Franklins grafskrift.

I sitt 23 lefnadsår skref Franklin följande grafskrift öfver sig sjelf: "Tryckaren Benjamin Franklins kropp ligger här till mat för maskarna, likasom bandet till en gammal bok, hvarur verket är utrifvet, titel och förgyllning afslit. a. Men verket skall icke gå förloradt; ty det skall, som han tror, åter utkomma i en praktupplaga, genomsedd och förbättrad af författaren."

Carl Alberts Begravningsfest i Genua.

Den 4 Oktober f. å. firade staden Genua en fest, som erinrar om öfverförandet af Napoleons aska till invalidernas Domkyrka. Klockan 10 om morgonen visade sig ångfartygen Goito och Mozambano med hissad konglig flagga vid hamnens inlopp. Alla krigsfartyg tillsatte sina rår och gafvo salut med 21 kanon-skott, för att visa den kongliga martyren för Italienska oafhængigheten den sista hedern. Garnisonens alla trupper voro på benen och höllo hafsdammen och kajen besatta.

Mozambano, om bord på hvilket prinsen af Savoyen-Carignan, adjutanterna och den höge förvistes tjenare befunno sig, lade till vid ett svartbehängdt broskepp, i hvars midt en kenotaph med facer i de Italienska färgorna höjde sig. På hörnena befunno sig fyra statyer: Ligurien, Handel, Rättvisan och Skeppsfarten; ofvantill i midten två symboliska statyer af Italia; på fälten följande inskription:

Vieni o magnanimo et accogli l'amor de'popoli cui mandasti morendo. Sulle tue spoglie confortera la patria le sue speranze. — Komm, o ädelsinnade, och mottag folkens kärlek, åt hvilken du döende har anförtrott dig. På din seger skall fäderneslandet bygga sitt hopp. — *Più che la vita amò libera et indipendente l'Italia, nel estremo infortunio serbò intero l'onore. Deposta la corona andò a piangere lontano il commun danno.* — Högre än lifvet älskade han det fria och oafhængiga Italien, i yttersta olyckan bevarade han äran oförkränkt. Efter att hafva nedlagt kronan, gick han bort för att beklaga den allmänna olyckan.

Matroserna på Mozambano buro kistan om

bord på broskeppet, hvilket sedan roddes till den kongliga landningsplatsen, i midten af ett talrikt följe af båtar, hvaruti de förnämste stadens auktoriteter befunno sig. På stranden emottogs det höga liket af samtliga offentliga korporationerna, de särskilda vapenarternas stab, katedralens kapitel med kapitulärvikarien i spetsen, och en tallös mängd folk. Kistan sattes på en präktig likvagn och fördes till kyrkan St Lorenzo.

Efter vagnen gick den afdöde konungens öfverstallmästare, och kronan, sceptren och svärdet buros på sammetskuddar af hans adjutanter.

Efter dessa kom prinsen af Savoyen-Carignan, de båda kamrarnes president och deputerade, ministern för de inre ärenderna, Pirelli, och den kongliga utomordentliga kommissarien, Alfons de la Marmora. Dem följde konsulerna, generalintendenten, intendenturrådet och landt- och marintruppernas stab.

Kyrkan St Lorenzo var inrättad på ett motsvarande sätt för sorgfesten; öfver hufvudingången läste man orden: *A Re Carlo Alberto, datore della libertà, propugnatore dell'italica indipendenza, esequie solenni e compianta del popolo genovese.* — Konung Carl Albert, frihetens gifvare, den Italienska oafhængighetens försvarare, Genuas folks högtidliga beskyddare. — Det storartade uti denna kongliga likfest låter sig endast jemföras med de närvarandes rörelse och sorg. Patriotiska inskriptioner blandade med de nationala färgorna, förkunnade den allmänna känslan; det var det sist förflutnas historia på framtidens språk. Sorgtåget intog medelskeppet, sidoskeppen voro bestämda för publiken. En from tystnad betygade den känsla, som genombäfvade åskådarna. Det behöfdes en värtalig mun, för att uttala allmänna stämningen: Terentio Mamiani besteg den svartklädda estraden och höll ett tal, som gjorde lifligt intryck, änskönt det genomträngdes af den lugna moderation, som karakteriserar Pius IX:s förra minister.

Påföljande dag, den 5 Oktober, var liktågets afresa bestämd till Turin. Klockan 10 afsöngs ett requiem af Gambini. Efter densammas slut buro Genuesiska matrosar i nationaldrägt kistan genom staden. Fönstren vid gatorna Carlo Felice, Nuova och Balbi voro uppfyllda med åskådare; många damer voro sorgklädda. På Principe Doria torget, der sorgvagnar väntade de personer, som skulle bringa den kongliga askan till Turin, stadnade taget och några ögonblick sednare affördes likvagnen, för att bringa Carl Albert till hvila i den samma Italienska jord, som han velat göra fri, och som han nu efterlemnade ännu olyckligare, än hon var före sina oafhængighetsstrider.

Carl Alberts likfest i Genna: öfverförandet af kistan på ett broskepp.

Kejsardömet Hayti.

Midt ibland revolutioner, som förvandla monarchier till republiker, eller åtminstone försöka att störta thronerna med Guds nåde, för att i deras ställe sätta såsom högsta statsvisitet den suveräna folkviljan, har republiken Hayti blifvit ett Kejsardöme, bestyrkande den läran, att statsörvaltningens form icke grundar ett folks lycka, när folket ännu är omoget, d. ä. för fattigt på själsbildning och sedlighet, för att deraf göra ett förnuftigt bruk.

Det är intressant att: kasta en blick tillbaka på historien om detta Neger-Kejsardöme. Upptäckt år 1492 af Columbus och kallad Espaniola, blef ön, genom användande af Indianer till plantageodling, redan mycket tidigt undanryckt dess urinnevännare, och inom 25 år voro af en million blott 14000 Indianer kvar, och inom 50 år nästan inga öfriga. Espaniola eller San Domingo som den nu kallas efter sin hufvudstad, stod dertfore snart öde tills Franska och Engelska Bukanier nedsatte sig på västkusten och Tortugaön, som sedan bildade en ordentlig koloni, hvilken Frankrike 1668 tog under sitt beskydd. I Rysvickerfreden 1697 afsade sig Spaniorerna högtidligen den vestra hälften af ön, som nu, genom Fransmännens verksamhet, hvilka hade infört Negrer, förvandlades, isynnerhet sedan 1722, till

ett af de mest blomstrande nybyggen, medan den Spanska andelen gick alltmer tillbaka. Då den Franska revolutionen hade utbrutit, gjorde de kulörta på Hayti anspråk på frihet och likhet. Den Franska nationalförsamlingen undvek bönskriften, och då nu sednare Mulatterna beviljades lika rättigheter med de Hvita, gjorde Negrerne 1791 ett allmänt uppror och

Colonialförbundet sönderrefs. I början förenade sig Negerhären med Spanjorerna mot den Franska republiken, men lemnade 1794 åter förbundet och stod i Fransmännens leder under general Laveax. Då denne blifvit fången under ett uppror i Cap Français med sin här, befriades han af Negergeneralen Toussa-int Louverture, hvilken till belöning härför

fick,
man
ska
rike
ra p
utar
Hed
dar
de

Faustin I.

Prins Pierrot.

fick, då Laveax återvärdt till Frankrike, kommandon öfver hela hären på Hayti, hvars Spanska andel 1795 formligen aträddes till Frankrike. Emellertid hade Engländarne besatt flera punkter, och dessa bekrigade nu Toussaint, utan att höra på den Franska kommissarien Hedouville, som öfverbragte en med Engländarne afsluten kapitulation, och 1799 nödgade han honom till och med att åter inskeppa

sig. År 1801 visade sig amiral Villaret Joyeu e för Kap François och landsatte general Leclerc med en här, och satte negerhären under Toassaint, hvilken för öfrigt alls icke hade för afsigt att göra sig oafhändig af Frankrike, i ett sådant trångmål, att han nödsakages kapitulera. Sedan dess ledde han i stillhet som privatman, tills han plötslig 1802, i anledning af en denunciation, häktades och sändes till

Prins Bobo.

Salomon, hertig af Leogane.

Francisque, hertig af Gonaives.

Frankrike. Då utbröt uppröret på nytt och redan 1803 tvingades Fransmännen att helt och hållet utrymma Hayti. År 1804 utropades negergeneralen Dessalines till kejsare under namn af Jacob I, som oakadt sina grymheter gaf sina undersåtare den 20 Maj 1805 en författning. Men redan den 17 October 1806 mördades han under ett uppror, och nu stredo Mulatten Pethion och Negern Christoph om regeringen, tills 1808 då de kulörta och Negrerna delade sig, och de förra stiftade i sydvest en republik under presidenten Pethion, de sednare ett kejsardöme under Christoph — Henry I —. Denne uppsatte genast en hofstat efter fransysk modell, utvalde tre prinsar, åtta hertiger, nitton grefvar o. s. v., klädde sig och sitt hof europeiskt o. d., dock lät han äfven författa en lagbok, befordrade handel och slöjder och bildade en stående här. Då Pethion 1818 dog, ville Christoph bemäktiga sig republiken, men Boyer, som stält sig i spetsen för densamma, tillintetgjorde försöket, och sedan Christoph på grund af ett militäruppror 1820 hade skjutit sig, lemnade sig kejsardömet och 1822 äfven den Spanska delen till Boyer, så att hela ön nu bildade en republik. Den Franska skuldfordringsfrågan störtade slutligen Boyer och sedan den 30 December 1843 stod general Hérard i spetsen för republiken.

Han var icke i stånd att hålla sig länge; det följde nya uppror och borgarkrig, de Kulörta blefvo öfverfallna af de Svarta, och Mulatherrskapet störtades, hvarpå general Guerrier upphöjdes till president. Emellertid drog general Santana, förfäktare af ett Franskt protektorat, in i Sant Domingo och den Franska konsuln Juchereau de St Denis försäkrade honom om kongligt beskydd, så att den Spanska delen af ön fann sig uppfordrad att förklara sig oafhändig. Väl segrade Dominicanos i början, men snart kommo de åter på fall och general Perrot, som hade trädtt i stället för den afdöde Guerrier, besegrades, äfven som ett upprorsförsök i Port-au-Prince till förmån för den fordnade presidenten Hérard. Sedan Perrot 1846 hade afträdtt, valdes general Riché till president, men måste på grund af sin nya värdighet genast gå i striden, då Perrot återkallade sitt afträdande och motsatte sig regeringen med några trogna regementen, tills han slutligen själf gaf sig döden. Det lyckades också den nya presidenten att återställa lugnet på ön och det goda förhållandet till de främmande makterna, och den förhållningsregel, som han träffade till förnämmande af hela ön under en författning, hade god följd. Han dog den 27 Februari 1847.

Hans bemödanden att förbättra landets hjulor och att höja det Haytiska folkets karakter, hade gjort honom så älskad af alla klasser, att hans död betraktades som en nationalförlust. Hans efterföljare, som redan de följande dagarna, utan något störande af lugnet, upphöjdes på presidentstolen, var generalen Faustin Soulouque. Denna utfärdade den 3 Mars en proklamation, hvaruti han lofvade fortsätta sin företrädares politik; men, änskönt han i början höll sitt ord, så missbrukade han dock sednare sin makt, för att störta republiken.

Den 23 Augusti 1849 uppstod plötsligen det rykte, att presidenten Faustin Soulouque ville antaga kejsartiteln, och i själfva verket bars också de följande två dagar en bönskrift omkring af innehåll, att kammaren och senaten måtte skänka herr Soulouque kejsarkronan. Endast få borgare af Port-au-Prince undertecknade. Bönskriften var endast en tom formalitet och akten försiggick på samma sätt som andra före den. Senatens beviljande följde den 26 om morgonen och en deputation förfogade sig till Soulouque, för att förkunna honom resultatet. Trupperne voro, som vanligt om söndagen, uppställda till parod och man väntade, att de skulle utropa honom till kejsare. Men detta skedde icke. Kejsarn och kejsarinnan begäfvos sig med sällskap till katolska kyrkan. Vid deras procession och under akten dånade kanonsalvor från fästningen. Soulouque erhöll kronan — i brist på en af guld hade en blifvit förfärdigad af förgylt papp af en af dess ministrars hand — och satte henne själf på sitt hufvud, medan kejsarinnan och hennes lilla prinsessa knäböjde vid sidan. Kejsaren bar sin vanliga blå uniform, dock prydd med en omätlig stjärna; kejsarinnan och hennes lilla prinsessa buro rikt broderade, lillafärgade sidenkläder, skimrande af juveler. På hufvudet hade kejsarinnan en cypresskrans. Då kröningen var fullbordad, företog en jesuit invigningen, hvar efter majestäterna emottogo hyllningen. På platsen framför palatset bragte trupperna det återvändande kejsarparet tvänne vivat, som dock ljödo tämligen svagt. De flesta af folket visste i det hela taget icke hvad de skulle tänka om hela tillställningen, med undantag af dem, hvilka förändringen inbragte titlar och värdigheter, såsom prinsarne Pierrot och Bobo, hertigarne af Leogane och Gonaves, och insändaren af våra porträtter, hvilken dervid gör den anmärkning: Vi äro väl mycket små i jämförelse med Europa, men från vår synpunkt och i det vi inskränka densamma till gränsen af Mexiko-golfen, hål-

la vi oss dock berättigade, att tillägga vår modiga representant, som genom allmänt bifall blifvit vår kejsare, och dem, hvilka, i det de understödde honom, hafva upprätthållit vår hedersstjernas glans, någon vigt, dock är ingen riktigt tillfreds dermed. Folket skyr kejsarnamnet sedan den tyranniska Dessalines tid. Insignierna, kejsarokläder, krona, scepter, riksäpplé, thron o. s. v. äro bestämda i Paris för den egentliga kröningen, som skall försiggå med samma ceremoniel, som kejsar Napoleons.

Hela saken ser ut som ett uselt skämt, men som för den olyckliga ön kan hafva mycket allvarsamma följder, så mycket mer, som den nya kejsarn tycks hafva mycket våldsamma böjelser. Sålunda har han låtit skjuta ett antal Mulatter, som beklädde de förnämsta äreställena, förrän han antog kejsartiteln, och endast det kraftigaste ingrepp af Engelska och Amerikanska gesanterna räddade många andras lif, öfver hvilka redan samma öde var bestämdt. Bland dessa märker man hans förre gunstling Similien. Den nya kejsarn är till och med så grym, att, då Similien förestälde honom, att hans ben af kedjornas tryckning voro utsatta för kallbrand, hans för detta höga vän svarade honom: han borde icke göra sig något bekymmer i det afseende, ty kedjorna kunna då förflyttas till hans hals.

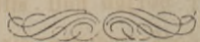
Engländarnes eröfring af ett Portugisiskt slafskepp.

Tyvär härskar ännu fortsarande den afskyvärda slafhandeln, tyvär bortföras ännu alltjemt årligen hela skeppsladdningar af olyckliga Negrer från Afrikas kuster till kaffe-, socker-, bomulls- o. s. v. plantagerna, och tyvär äro de förnämligaste beforderarne af denna skändliga människohandel och tillika deras arma svarta medbröders argaste pinare — kristna! Emellertid är det tröstande för människovännen att erfara, att under de sednare åren flera Europæiska regeringar, med Englands i spetsen, hafva förenat sig att, med alla de medel som stå dem till buds, undertrycka detta ogudaktiga näringsfång, och man tor hoppas, att det slutligen med tiden — om än långsamt — skall alldeles upphöra. Bland de deremot tagna mått och steg står i första rummet förföljelsen och bestraffningen af alla slafhandlare; på hvarje med slafvar lastadt skepp göres jagt, det gäller som pris; lyckas det angriparne att bemäktiga sig detsamma, så sättes slafvarne i frihet och fartygets befälhafvare ställes till ansvar. Ett fall af den-

na beskaffenhet tilldrog sig den 1:ste Mars 1846 i närheten af Congoflodens mynning, hvarom kapten R. Yorke, befälhavare på det Engelska fartyget Albatross, och som ledde företaget, berättar följande:

"Den 28 Februari bemärkte vi ett fartyg tätt under land, i närheten af Congoflodens mynning. Vädret var något töcknigt, och då det förekom oss, som om skeppet stod i lågor, gjorde vi vår storbåt flott och afsände densamma, för att utforska till hvilken nation skeppet hörde. Båten uteblef hela natten; vi närmade oss emellertid land och ankrade omkring sju (engl.) mil i söder från floden. Vid dagens inbrytande följande morgon sågo vi mot norr en brig; vi lyfte genast ankare, tillsate alla segel och styrde löst på densamma. Då vi kommo närmare, upptäckte vi flera båtar, som rodde fram och tillbaka, och tvänne föremål vid stranden, som vi ansågo för att vara tills vattenytan nedbrända vrak. Kort derefter sågo vi vår båt lägga till vid briggen, men åter strax lemna densamma och ro till de förmenta vraken. Två eller tre gevärskott lossades från stranden på båten, hvilka båtens manskap besvarade, och snart derefter upptäckte vi vår röda flagg på toppen af slafskippets mast, hvaraf vi slutade, att det var en pris. Nu blefvo genast flera båtar afsända, och vi erforo slutligen, att det, som vi hållit för vrak, voro af fat sammansatta flottor, af hvilka hvardera förde 200 slafvar, hvilka briggen just var i begrepp att taga om bord, då vår båt kom och bemäktigade sig desamma. Fartyget var en brig om 250 tons och hade redan 300 Negrer om bord. Hade vi blott kommit en dag sednare, så skulle de hafva intagit hela lasten — 743 slafvar — och varit på vägen till destinationsorten Rio Janeiro. Äfven vapen och proviant tillfördes dem, just då vi kommo och nödgade de lastade båtarna att vända tillbaka. Våra båtar hade nu fullt upp att göra med att taga slafvarne från flottorna, och hade icke vårt skepp varit i närheten, så hade många gått förlorade, men på detta sätt lyckades vi att rädda allesamman. Briggens kapten och manskap hade flyktat, och det i sådan fart, att de glömde att tillintetgöra skeppsboken, hvarur vi sågo, att det var ett Portugisiskt till Rio Janeiro bestämdt fartyg, som för omkring tolf dagar sedan hade afseglat från Loando. Portugisarne hade emellertid tagit en skonert i besittning, och gjorde dermed försök, att åtminstone bemäktiga sig några slafvar; men en kanon, som vi rigtade emot dem, höll dem under natten på tillbörligt afstånd. Vi voro nödsakade, att

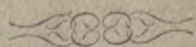
med vår pris styra till Loando, för att intaga den för våra Negrer erforderliga provianten på resan till Sierra Leona. På denna väg mötte vi flera fartyg med flottor i släptåg, som möjligtvis voro lastade med proviant för slafbriggen. Ett af dessa fartyg såg jag kasta slafkedjor öfver bord, det förde annars mjöl för slafvarna. Sedan vi försett vår pris med proviant, sände vi honom under secondlöjtnantens befäl till dess destinationsort."

Loths hustru.

För några år sedan har ett amerikanskt resesällskap besökt Döda hafvet och deröfver utgifvit en omständlig dagbok, ur hvilken vi skola meddela hvad den innehåller om Loths hustru.

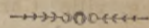
Denna morgon (d. 26 April 1847) undersökte vi bergen vid Usdom (Sodom), och skådade nyfiken omkring efter den saltpelare, som kallas Loths hustru. Under det vi sålunda foro omkring vid sjöstranden, upptäckte vi en förfärlig, afrundad, tornlik pelare. Detta, sade Araben, är den pelare, hvartil Loths hustru blef förvandlad vid Sodoms undergång. Med någon svårighet landstego vi här. Vi mätte pelaren och funno densamma 60 alnar hög och 40 alnar i omfång. Loths hustru var väl icke så stor, att hon uppgick mot denna pelare; men detta får vara som det vill, vi stodo framför den jättelika pelaren, och funno, att densamma bestod af fast bergsalt af en kristalliserad massa. Hon befines i närheten af det ställe, som betecknas i Bibeln, och tycks här vara den enda i sitt slag; Araberna i nejden, som vi tillfrågade, förklarade att detta var Loths hustru. Vi medtogo prof deraf. Denna del af sjön är mycket grund, och vattnet tjockare och saltare än der, hvarest den är djupare, ty här är den endast en till fem fot djup. Stranden är betäckt med saltinerustationer, sannolikt af de oupphörliga utdunstningarne från hafvet.

Sjöäfventyr.

Det Britiska skeppet "Minerva," bestämd från Sidney till Portland-Bai, befann sig den 26 Februari f. å. med en laddning rom, brännvin, krut och svafvel jemte flera passagerare, under fulla segel 80 mil S. V. från Kap Horn. Emot morgon vaknade kaptene och passagerarne af en quäfvande rök, som uppfyllde hela skeppet. Hvar och en visste, att 200 fat krut funnos ombord, och då röken uppsteg från denna del af fartyget, intogos alla af en panisk rädsla. Utan att förlora ett ögonblick,

utsattes båtarna; passagerare och manskap störtade sig ned uti desamma och aflägsnade sig förfärad från det rökande skeppet. Med tilltagande styrka steg röken upp i tjocka svarta massor; efter förloppet af 15 minuter bröto lågorna fram ur luckorua, löpo upp i tågverket, antände seglen, och derpå följde en enda faslig knall; däcket med bollverk och master flögo npp i en jättstor eldpelare ända till skyarna, och i samma ögonblick började flera tusen galloner rom och brännvin, som lägo i rummet, att bränna. Vid middagstiden slocknade branden och skeppet sönk; båtarna drefvo sex-dagar omkring på öppna hafvet, utan att de skeppsbrutna hade annan föda än ett fat vatten och några potäter, hvilka man slutligen måste kasta öfver bord, då de blifvit rutna. Sjunde dagen uppnådde de slutligen efter namnlösa lidanden Port Philip Head.

En förfärlig olyckshändelse.

En Amerikanare, hr. Addington besökte jemte familjen de Forest de sista dagarne af Juni f. å. Niagarafallet. Sällskapet bestod, utom de redan nämnde, af fru Forest och trenne döttrar. Älsta dottern var förlovad med Addington; den yngsta hetet Antoinette, en flicka omkring sex år. De tillfredsstälde sin vetgirighet och reste om afton till Geisön och derifrån till Mån-ön, som ligger något längre fram i floden åt Canada sidan. Här stodo Addington och hans brud omkring tio fot från stranden och just vid brädden af strömlutningen. Något längre bakom den andra systemen och ännu längre åt sidan hr. Forest med sin hustru. Den lilla Antoinette sprang muntert skrattande och dansande från ena gruppen till den andra. Men kort derefter ropade fadren henne till sig, af fruktan, att hon skulle komma vattnet för nära. Addington vände sig genast och sade: "Var utan fruktan, jag ansvarar för, att hon icke skall skada sig." Med barnligt gäckeri sprang barnet nu efter och drog honom i rocken. "Ha, ha! har jag dig, lilla skälm," tillropade han barnet; "vänta bara, så shall jag genast kasta dig i vattnet!" Och dervid tog han henne i armen, lyftade henne upp och höll henne öfver vattnet. I största ångest sträfvade barnet emot, skrek och värnde sig och — gled Addington ur händerna. I samma ögonblick hon berörde vattnet, hade floden fört henne 6 fot bort från stranden. Addington vände sig, sade blott en enda stafvelse till sin förskräckta fästmo, störtade efter barnet, kämpade några ögonblick med den mörka vattenmassan och bortfördes derpå som en såpblåsa af fallet ned i dess rysansvärda djup.

J. Zachrisson